

Seat No. : _____

TR-118

B.Com., Sem.-III

May-2013

**CE 201 (A) : ADV. A/C & AUDITING
(Cost Accountancy – I)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

- સૂચના : (1) બધા પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
(2) બધા પ્રશ્નોના ગુણ સરખા છે.

1. (અ) ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે એક) 7
(1) પડતરના તત્ત્વો
(2) પડતર હિસાબી પદ્ધતિના ફાયદાઓ
(3) સ્થિર ખર્ચ અને ચલિત ખર્ચ

- (બ) 'સેવા પડતર' પદ્ધતિ સમજાવો અને નીચેના ઉદ્યોગમાં કયું પડતર એકમ વપરાય છે તે જણાવો : 7
(i) રેલવે
(ii) હોટલ
(iii) રસાયણ

અથવા

- (બ) સમાન પડતર પદ્ધતિના હેતુઓ સમજાવો અને નીચેના ખર્ચ પ્રત્યક્ષ મજૂરી કે પરોક્ષ મજૂરી છે તે જણાવો :
(i) સુથારને ચુકવાતી મજૂરી
(ii) કાપડ વણનારને ચુકવાતી મજૂરી
(iii) જનરલ મેનેજરનો પગાર

2. (અ) ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે એક) 6
(i) બિન કાર્ડ
(ii) માલસામગ્રી અંકુશનું અ. બ. ક. વર્ગીકરણ

અથવા

- (અ) ઉત્પાદન માટે આપવામાં આવતા માલની કિંમત નક્કી કરવાની "ભારિત સરેરાશ પદ્ધતિ" સમજાવો.
(બ) (i) નીચેની માહિતી પરથી વરદી સપાટી, લઘુત્તમ સપાટી, ગુરુત્તમ સપાટી અને સલામતી જથ્થો શોધો : 8

વરદી જથ્થો	–	12600	એકમો
વરદી સમય	–	6 થી 10	અઠવાડિયા
વધુમાં વધુ વપરાશ	–	3150	એકમો દર અઠવાડિયે
ઓછામાં ઓછો વપરાશ	–	1050	એકમો દર અઠવાડિયે
સરેરાશ વપરાશ	–	2100	એકમો દર અઠવાડિયે

- (ii) નીચેની માહિતી કિર્તન કંપની લિ. ના વર્ષ 2012-2013ની લેવામાં આવેલી છે :
વાર્ષિક વપરાશનો જથ્થો	–	20,000 એકમ
એકમદીઠ ખરીદ કિંમત	–	₹ 50
દરેક ઓર્ડર મૂકવાનો ખર્ચ	–	₹ 500
ઓર્ડરદીઠ વહનખર્ચ	–	10% ખરીદ કિંમત પર
- આર્થિક વરદી જથ્થાની ગણતરી કરો.

અથવા

- (બ) એક કારખાનામાં એપ્રિલ 2013 દરમિયાન માલસામાન “X” અંગે આવક અને જાવકની માહિતી નીચે મુજબ છે :

8

તારીખ	આવક		જાવક	
	એકમો	એકમદીઠ કિંમત ₹	તારીખ	એકમો
01-4-2013	1800	2	12-4-2013	3000
05-4-2013	3600	3	20-4-2013	4800
15-4-2013	4200	3	29-4-2013	600
26-4-2013	1800	4		

તારીખ 12-4-2013 અને 20-4-2013 ના રોજની જાવકની કિંમત નક્કી કરવા માટે અનુક્રમે “લિફો (LIFO)” અને “ફિફો (FIFO)” પદ્ધતિ અપનાવાઈ છે. જ્યારે તારીખ 26-4-2013 ના રોજથી જાવકનાં મૂલ્યાંકન માટે “ભારિત સરેરાશ” પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરવાનું નક્કી કરવામાં આવ્યું છે :

માલસામાનના સ્ટોકનું પત્રક તૈયાર કરો.

3. (અ) એક કારખાનાની માર્ચ 2013ની નીચેની માહિતી પરથી રોકડમાં ચૂકવવાપાત્ર ચોખ્ખી મજૂરીની રકમ શોધો અને મજૂરીની પડતર શોધો :

8

- માસિક પગાર ₹ 50,000
- મોંઘવારી ભથ્થું પગારના 120%
- પ્રો. ફંડમાં ભરેલી કુલ રકમ ₹ 10,000
- કામદાર રાજ્ય વીમા યોજનામાં ભરેલી કુલ રકમ ₹ 3,750
- કર્મચારીઓને પૂરી પાડેલ સવલતોના ખર્ચા ₹ 3,500
- 25 કર્મચારીઓ પાસેથી માસિક ₹ 150 લેખે મકાનભાડું વસૂલ કર્યું

પ્રો. ફંડમાં કામદારોના ફાળા જેટલો જ ફાળો માલિક આપે છે, જ્યારે કામદાર રાજ્ય વીમા યોજનાના ફાળામાં માલિક અને કામદારોના હિસ્સાનું પ્રમાણ 2 : 1 છે.

અથવા

- (અ) કપડવંજ કોટન મિલ્સ લિ. ના કર્મચારી વિભાગમાંથી નીચેની માહિતી મળે છે તેના પરથી

- નવા નિમાયેલા કામદારોને આધારે
 - છૂટા થયેલા કામદારોને આધારે મજૂર ફેરબદલી દર શોધો તેમજ
 - બંને પદ્ધતિને આધારે સમકક્ષ વાર્ષિક મજૂર ફેરબદલી દર શોધો.
તા. 1-1-2012 ના રોજ કામદારોની સંખ્યા	–	12000
તા. 31-12-2012 ના રોજ કામદારોની સંખ્યા	–	8000
- ડિસેમ્બર 2012 દરમિયાન
રાજીનામું આપી છૂટા થયેલા કામદારોની સંખ્યા	–	600
નિવૃત્ત થયેલ કામદારોની સંખ્યા	–	1200
બરતરફ થયેલ કામદારોની સંખ્યા	–	800
નવા નિમાયેલા કામદારોની સંખ્યા	–	1500
- (નવા નિમાયેલા કામદારો પૈકી 30% કામદારો વિસ્તરણ યોજના હેઠળ નિમાયેલા છે.)

(બ) ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે એક)

- હેલ્સી યોજના
- મજૂર ફેરબદલી દરના કારણો
- નફાભાગ યોજના

4. ધી કિર્તન લિમિટેડના કારખાનામાં X, Y, Z નામના ત્રણ ઉત્પાદન વિભાગો છે, તેમજ “M” નામનો સેવા વિભાગ છે. માર્ચ-2013 દરમિયાન 8 કલાકનો એક એવા 25 કામકાજના દિવસો છે. કંપનીના રેકોર્ડમાંથી નીચેની માહિતી મેળવવામાં આવી છે :

	₹
ભાડું અને વેરા	– 40,000
સુપરવાઈઝરનો પગાર	– 50,000
કારખાનાની વીજળી	– 30,000
ઘસારો	– 15,000
કેન્ટીન ખર્ચા	– 12,000
પાવર	– 14,000

આ ઉપરાંત નીચેની વધારાની માહિતી આપવામાં આવી છે, તેને આધારે ત્રણેય ઉત્પાદન વિભાગનો “પ્રત્યક્ષ કામદાર કલાકદર” શોધો :

વિગત	X	Y	Z	M
વીજળીના પોઈન્ટની સંખ્યા	24	12	18	6
રોકેલી જગ્યા (ચો.ફૂટ)	900	600	750	750
કામદારોની સંખ્યા	500	300	200	200
યંત્રોની કિંમત (₹)	2,00,000	1,20,000	2,80,000	–
યંત્રોનો હોર્સપાવર	60	30	50	–
સુપરવાઈઝરના પગારની ફાળવણીનું પ્રમાણ	9	6	6	9
સેવા વિભાગે આપેલ સેવાનું પ્રમાણ	40%	30%	30%	–

અથવા

નીચેની માહિતી પરથી યાંત્રિક કલાકદરની ગણતરી કરો :

યંત્રની કિંમત	– ₹ 3,00,000
યંત્રનું ઉપયોગી આયુષ્ય	– 20 વર્ષ
યંત્રના વાર્ષિક કામના કલાકો	– 2000

	₹
કારખાનાની વીજળી (વાર્ષિક)	– 10,000
યંત્રને ફાળે આવતા પરચૂરણ ખર્ચા (વાર્ષિક)	– 10,000
કારખાનાનું ભાડું (વાર્ષિક)	– 12,000
યંત્રનું વીમા પ્રીમિયમ (વાર્ષિક)	– 3,000
ઉપયોગી આયુષ્ય દરમિયાન યંત્રનું સમારકામ ખર્ચ	– 60,000

- યંત્રમાં પાવરનો વપરાશ કલાક દીઠ 2 યુનિટ છે. એક યુનિટનો દર ₹ 0.50 છે.
- યંત્ર કારખાનામાં 1/4 ભાગની જગ્યા રોકે છે.
- કુલ કામદારોના 1/5 ભાગના કામદારો આ યંત્ર પર કામ કરે છે. કારખાનાની વીજળી કામદારોની સંખ્યાના પ્રમાણમાં ફાળવવાની છે.

5. નીચેના પૈકી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરો (જરૂરી ગણતરી/કારણ દર્શાવો) (કોઈપણ સાત) :

14

- (1) નીચેના વિધાનો પૈકી કયું વિધાન સાચું નથી ?
 (i) વહીવટી પગાર એ સ્થિર ખર્ચ છે.
 (ii) કુલ સ્થિર ખર્ચ નિશ્ચિત મર્યાદામાં એકમદીઠ ધોરણે બદલાતો નથી પરંતુ સ્થિર રહે છે.
 (iii) જ્યારે ઉત્પાદનનો જથ્થો ઘટે, ત્યારે એકમદીઠ ચલિત ઉત્પાદન ખર્ચ સ્થિર રહે છે, પરંતુ કુલ ચલિત ખર્ચ ઘટે છે.
 (iv) અર્ધ-ચલિત ખર્ચ બે પ્રકારના ખર્ચનો બનેલો છે : સ્થિર અને ચલિત ખર્ચ
- (2) નીચેના પૈકી કયા ધંધાને “સેવા પડતર” પદ્ધતિ લાગુ પડતી નથી ?
 (i) વાહનવ્યવહાર કંપની (ii) હોટેલ
 (iii) ઓઈલ રિફાઈનરી (iv) હોસ્પિટલ
- (3) માલસામાનની વપરાશ – 70,000 એકમો
 શરૂનો સ્ટોક – 7,000 એકમો
 આખર સ્ટોક – 12,000 એકમો
 માલસામાનની ખરીદી કેટલી ?
 (i) 75,000 એકમો (ii) 65,000 એકમો
 (iii) 77,000 એકમો (iv) 82,000 એકમો
- (4) 100 એકમની ભારિત સરેરાશ ₹ 140 છે, તેમાંથી 40 એકમની કુલ પડતર ₹ 5000 છે તો બાકીના એકમની એકમદીઠ પડતર કેટલી હશે ?
 (i) ₹ 150 (ii) ₹ 125 (iii) ₹ 140 (iv) ₹ 240
- (5) એક ખાતામાં એક જોબ માટે પ્રમાણ સમય 50 કલાક છે, તે જોબ પૂરો કરવા માટે લેવામાં આવેલ સમય 40 કલાક છે. સમય વેતન કલાકના ₹ 15 છે, તો રોવેન યોજના હેઠળ બોનસની રકમ
 (i) ₹ 120 (ii) ₹ 75 (iii) ₹ 150 (iv) ₹ 300
- (6) એક કારખાનાના યાંત્રિક કલાકદર અને પરોક્ષખર્ચની વિગતો નીચે પ્રમાણે છે :

યંત્ર કલાકો	–	પરોક્ષ ખર્ચ (₹)
20,000	–	1,50,000
30,000	–	2,00,000
25,000	–	1,75,000

 તો ઉપરનામાં સ્થિર પરોક્ષ ખર્ચની રકમ નીચે મુજબ હશે :
 (i) ₹ 50,000 (ii) ₹ 60,000
 (iii) ₹ 25,000 (iv) ₹ 40,000
- (7) કર્મચારી રાજ્ય વીમા યોજનાનો ખર્ચ જુદા જુદા વિભાગો વચ્ચે કઈ રીતે ફાળવવામાં આવે છે ?
 (i) પ્રત્યક્ષ મજૂરીને આધારે (ii) પ્રત્યક્ષ કામદાર કલાકના આધારે
 (iii) એકપણ નહીં (iv) કામદારોની સંખ્યાના આધારે
- (8) પાવરખર્ચ (સરચાર્જ સાથે) ₹ 99,000, કલાક દીઠ યુનિટ વપરાશ 10 યુનિટ, યુનિટ દીઠ પાવરનો દર ₹ 7.5 છે અને સરચાર્જ 10% છે. યંત્રના કલાકો કેટલા હશે ?
 (i) 1200 (ii) 6000
 (iii) 9900 (iv) 6600
- (9) શરૂનો સ્ટોક ₹ 40,000, આખર સ્ટોક ₹ 20,000, સ્ટોક ફેરબદલી દર 5 છે. માલસામાનની ખરીદી કેટલી ?
 (i) ₹ 1,30,000 (ii) ₹ 60,000
 (iii) ₹ 2,00,000 (iv) ₹ 1,00,000

TR-118

B.Com., Sem.-III

May-2013

CE 201 (A) : ADV. A/C & AUDITING**(Cost Accountancy – I)****Time : 3 Hours]****[Max. Marks : 70**

- Instructions :** (1) Attempt **all** questions.
 (2) **All** questions carry equal marks.

1. (A) Write short notes on : (any **one**) **7**
 (1) Elements of Cost
 (2) Advantages of Cost Accounting Method
 (3) Fixed overheads and Variable overheads

- (B) Explain – “Operating Costing Method” and State the proper cost unit of the following industries : **7**
 (i) Railway
 (ii) Hotel
 (iii) Chemical

OR

- (B) Explain objectives of uniform costing and classify the following expenses into Direct Labour and Indirect Labour :
 (i) Wages paid to Carpenter
 (ii) Wages paid to Weaver
 (iii) General Manager’s salary

2. (A) Write short notes on : (any **one**) **6**
 (i) Bin Card
 (ii) A.B.C. Analysis for material control

OR

- (A) Explain “Weighted Average Method” of the pricing to the issue of material for production.

- (B) (i) From the following details, find out Ordering Level, Minimum Level, Maximum Level and Safety Stock : **8**

Ordering quantity	–	12600	Units
Reorder period	–	6 to 10	Weeks
Maximum consumption	–	3150	Units per week
Minimum consumption	–	1050	Units per week
Normal consumption	–	2100	Units per week

- (ii) The following information is received from the Kirtan Co. Ltd. for the year 2012-2013 :

Annual consumption	–	20,000 units
Purchasing price per unit	–	₹ 50
Cost per order	–	₹ 500
Carrying cost per order	–	10% of purchase price

Calculate Economic Order Quantity.

OR

- (B) The following is a summary of receipts and issues of material “X” in a factory during April, 2013 :

Date	Receipts		Issues	
	Units	Rate per unit ₹	Date	Units
01-4-2013	1800	2	12-4-2013	3000
05-4-2013	3600	3	20-4-2013	4800
15-4-2013	4200	3	29-4-2013	600
26-4-2013	1800	4		

The issues on 12-4-2013 and 20-4-2013 are priced on “LIFO” and “FIFO” basis respectively. It was decided to issue from 26-4-2013 on Weighted Averaged Method.

Prepare Stock Register for material.

3. (A) From the following information of a factory, find out the amount of net wages payable in cash and also find out the cost of wages for March, 2013 :

- Salary per month ₹ 50,000
- Dearness allowance 120% of salary
- Total amount deposited to P.F. ₹ 10,000
- Total amount deposited to E.S.I ₹ 3,750
- Expenses on amenities to employees ₹ 3,500
- House rent recovered from 25 employees at the rate of ₹ 150 per month.

Employer’s contribution to P.F. is at equal rate with employee’s contribution, while the ratio of employer’s and employee’s share into the contribution to E.S.I. is 2 : 1.

OR

- (A) The following information is available from the Personnel Department of Kapadwanj Cotton Mills Ltd. Calculate Labour Turnover Rate.

- By Replacement Method
- By Separation Method
- Equivalent Annual labour turnover rate by the above two methods.

No. of workers on 1-1-2012 – 12000

No. of workers on 31-12-2012 – 8000

During the month of December 2012

No. of workers resigned – 600

No. of workers retired – 1200

No. of workers dismissed – 800

No. of workers newly appointed – 1500

(of which 30% workers taken under expansion plan)

(B) Write short notes on (any **one**) :

6

- (i) Halsey plan
- (ii) Causes of Labour Turnover Rate
- (iii) Profit sharing scheme

4. The Kirtan Ltd. is having three production departments X, Y, Z and one service department "M". During the month of March, 2013, the working days are 25, each day of 8 hours. The following data is available from its books : 14

₹	
Rent and Taxes	– 40,000
Supervisor's Salary	– 50,000
Factory Lighting	– 30,000
Depreciation	– 15,000
Canteen expenses	– 12,000
Power	– 14,000

Other information is as under. On the basis of that, find out "Direct worker hour rate" for each department of production :

Particulars	X	Y	Z	M
Number of Light points	24	12	18	6
Space occupied (Sq. feet)	900	600	750	750
Number of workers	500	300	200	200
Price of Machines (₹)	2,00,000	1,20,000	2,80,000	–
Horse Power of Machines	60	30	50	–
Proportion of allocation of Supervisor's salary	9	6	6	9
Services rendered by service department	40%	30%	30%	–

OR

Calculate the Machine Hour Rate from the following details :

14

Value of Machine	– ₹ 3,00,000
Useful life of machine	– 20 years
The annual working hours of machine	– 2000

₹	
Electricity of factory (annual)	– 10,000
Annual Sundry expenses allocated to the machine	– 10,000
Annual factory rent	– 12,000
Annual insurance premium of machine	– 3,000
Repairs of machine during its life	– 60,000

- (i) The consumption of power in the machine is 2 units per hour. The rate of power is ₹ 0.50 per unit.
- (ii) The machine occupies 1/4th space in the factory.
- (iii) 1/5th of the total employees work on this machine. The electricity of the factory is to be distributed on the basis of number of employees.

5. Choose the right answer from the multiple options : (with calculation/reason)
(any **seven**) 14

- (1) Which of the following statement is not correct ?
 (i) Administrative salary is a fixed cost.
 (ii) Total fixed costs do not vary on a per unit basis within the relevant range but remain constant.
 (iii) When production volume decreases, variable manufacturing costs per unit remain constant but total variable cost decreases.
 (iv) Total semi-variable costs are two types of costs : fixed costs and variable costs.
- (2) In which of the following enterprises “Operating Costing” is not applicable ?
 (i) Transport companies (ii) Hotels
 (iii) Oil refineries (iv) Hospitals
- (3) Material consumption – 70,000 units
 Opening Stock – 7,000 units
 Closing Stock – 12,000 units
 than what will be material purchases ?
 (i) 75,000 units (ii) 65,000 units
 (iii) 77,000 units (iv) 82,000 units
- (4) Weighted average of 100 units is ₹ 140 out of it total cost of 40 units is ₹ 5000, what would be per unit cost of remaining units ?
 (i) ₹ 150 (ii) ₹ 125 (iii) ₹ 140 (iv) ₹ 240
- (5) In a department standard time allowed for a job is 50 hours. Actual time taken to complete the job is 40 hours and wage rate is ₹ 15 per hour. The amount of bonus under Rowan plan.
 (i) ₹ 120 (ii) ₹ 75 (iii) ₹ 150 (iv) ₹ 300
- (6) The following information is given for one factory of the overhead costs and machine hours :
Machine Hours	–	Overhead costs (₹)
20,000	–	1,50,000
30,000	–	2,00,000
25,000	–	1,75,000
- What would be the fixed cost element included in the above data ?
 (i) ₹ 50,000 (ii) ₹ 60,000
 (iii) ₹ 25,000 (iv) ₹ 40,000
- (7) Contribution to Employees State Insurance Scheme will be apportioned according to
 (i) Direct Labour (ii) Direct Labour hour rate
 (iii) None of the above (iv) Number of workers
- (8) Power expenses including surcharge ₹ 99,000, consumption per hour 10 units, Rate of power per unit ₹ 7.5 and surcharge 10%, what would be the machine hours ?
 (i) 1200 (ii) 6000
 (iii) 9900 (iv) 6600
- (9) Opening stock ₹ 40,000, Closing Stock ₹ 20,000. Stock Turnover rate 5, then what will be material purchases ?
 (i) ₹ 1,30,000 (ii) ₹ 60,000
 (iii) ₹ 2,00,000 (iv) ₹ 1,00,000